

A mentális egészség és a rákmegelőzés metszéspontjai – Az MHE április 16-ai műhelybeszélgetése

A Mental Health Europe (MHE) április 16-án tartott szakmai műhelybeszélgetésének központi témája egy rendkívül sürgető, ám a közbeszédben eddig méltatlanul háttérbe szorult kérdés volt: a mentális nehézségekkel küzdő emberek rendszerszintű hátránya a daganatos megbetegedések megelőzése terén. A rendezvény apropóját a CO-CAPTAIN elnevezésű uniós projekt szolgáltatta, amelynek célkitűzéseit és eddigi tapasztalatait a résztvevő szakértők, tapasztalati szakértők és döntéshozók közösen elemezték.

A beszélgetés kiindulópontja az a riasztó statisztikai tény volt, miszerint a mentális zavarokkal élők körében a rákos megbetegedések mortalitása (halálozási aránya) jóval magasabb, mint az átlagnépesség esetében. Ez a különbség azonban nem biológiai szükségszerűség, hanem az ellátórendszer egyenlőtlenségeinek következménye. A műhelymunka során rávilágítottak arra, hogy a mentális betegséggel élőket gyakran éri „diagnosztikai árnyékolás”, ami azt jelenti, hogy fizikai panaszait hajlamosak pszichés állapotuk számlájára írni, így a daganatos betegségeket náluk gyakran már csak előrehaladott stádiumban ismerik fel.

A CO-CAPTAIN projekt válasza erre a kihívásra a személyközpontú betegnavigációs modell bevezetése. A műhelybeszélgetés résztvevői hangsúlyozták, hogy a navigáció nem csupán logisztikai segítségnyújtást jelent, hanem egyfajta hidat a mentális egészségügy és az onkológiai prevenció között. A modell lényege, hogy a páciens nem magányosan bolyong az egészségügy útvesztőiben, hanem egy képzett navigátor segíti őt a szűrővizsgálatokon való részvételben, az adminisztratív akadályok leküzdésében és az orvosi információk értelmezésében. A projekt elnevezése – „Co-Captain” – szimbolikusan is jelzi az irányváltást: a páciens nem passzív alanya az eseményeknek, hanem „társ kapitányként” vesz részt saját egészségének menedzselésében.

A találkozó során különös hangsúlyt kapott az intervenciók stratégiák helyi adaptálhatósága.

Az öt kísérleti helyszín tapasztalatai alapján körvonalazódott, hogy a sikeres prevencióhoz elengedhetetlen a szociális támogató hálózatok és a közösségi alapú szolgáltatások bevonása. A szakértők egyetértettek abban, hogy a rákmegelőzésnek nem csupán az onkológiai centrumokban, hanem a mentális egészségügyi alapellátásban és a közösségi terekben is meg kell jelennie. A program során kidolgozott módszertan célja egy olyan „blueprint”, azaz részletes útiterv létrehozása, amely az Európai Unió bármely tagállama számára adaptálhatóvá teszi ezt a rendszert.

A műhelybeszélgetés záró gondolatai a fenntarthatóság és a szakpolitikai integráció köré csoportosultak. Az MHE delegáltjai kiemelték, hogy a CO-CAPTAIN nem csupán egy izolált kutatás, hanem egy mozgalom a mentális egészségügyi esélyegyenlőségért. A cél az, hogy a betegnavigáció beépüljön a nemzeti rákellenes programokba, biztosítva, hogy a mentális állapot soha ne legyen akadálya a megelőzésnek és a gyógyulásnak. A résztvevők megerősítették elkötelezettségüket amellett, hogy a projekt eredményeit felhasználva lebontsák a stigmákat és egy olyan befogadó egészségügyi környezetet teremtsenek, ahol minden egyén – pszichés állapotától függetlenül – egyenlő eséllyel fér hozzá az életmentő szűrővizsgálatokhoz.

Kun Viktória

